

Sygn. akt III AUa 416/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 listopada 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach

Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSA Marek Procek (spr.)
Sędziowie	SSA Jolanta Pietrzak SSO del. Anna Petri
Protokolant	Elżbieta Szewczyk

po rozpoznaniu w dniu 24 listopada 2016r. w Katowicach

sprawy z odwołania J. M. (J. M.)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

o wypłatę emerytury

na skutek apelacji ubezpieczonego J. M.

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gliwicach Ośrodka Zamiejscowego w Rybniku z dnia 17 listopada 2015r.

sygn. akt IX U 1107/15

oddala apelację.

/-/SSA J.Pietrzak /-/SSA M.Procek /-/SSO del. A.Petri

Sędzia Przewodniczący Sędzia

Sygn. akt III AUa 416/16

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 17 listopada 2015r. Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gliwicach Ośrodek Zamiejscowy w Rybniku oddalił odwołanie ubezpieczonego J. M. od decyzji organu rentowego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R. z dnia 11 września 2015r., przeliczającej emeryturę ubezpieczonego z uwzględnieniem w wysokości emerytury składki na ubezpieczenie emerytalne za czerwiec 2015r., od dnia 1 sierpnia 2015r.

Jako bezsporne w sprawie, Sąd Okręgowy uznał, że decyzją z dnia 26 maja 2015r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R., przyznał ubezpieczonemu (ur. (...)) prawo do wcześniejszej emerytury od dnia 31 października 2014r., w oparciu o art. 184 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Z uwagi na kontynuację zatrudnienia, wypłata emerytury została zawieszona na podstawie art. 103 a ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Ubezpieczony w zatrudnieniu pozostawał do dnia 30 czerwca 2015r., co wynika ze świadectwa pracy.

Następnie decyzją z dnia 15 lipca 2015r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. podjął wypłatę emerytury od dnia 1 lipca 2015r.

W dniu 26 sierpnia 2015r. ubezpieczony złożył wniosek o doliczenie do podstawy wymiaru emerytury składek za czerwiec 2015r., wnosząc również o nadpłacenie emerytury od dnia przyznania do niej prawa.

Decyzją z dnia 11 września 2015r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. przeliczył emeryturę ubezpieczonego, uwzględniając w wysokości emerytury składki na ubezpieczenie emerytalne za czerwiec 2015r., od dnia 1 sierpnia 2015r., tj. od miesiąca złożenia wniosku.

Dokonując rozważań prawnych, Sąd Okręgowy powołał się na treść art. 103 a, art. 103 ust. 2a i art. 129 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z FUS (Dz. U. z 2013r. poz. 1440 z późn. zm.) uznając, że zaskarżona decyzja jest prawidłowa.

Motywując swoje rozstrzygnięcie, Sąd Okręgowy wskazał, że w rozpoznawanej sprawie - zgodnie z żądaniem ubezpieczonego - przedmiot sporu stanowiła kwestia, czy organ rentowy powinien wypłacić ubezpieczonemu emeryturę, począwszy od dnia 31 października 2014r., tj. od początkowej daty nabycia prawa do tego świadczenia.

Ubezpieczony w dniu nabycia uprawnień emerytalnych kontynuował zatrudnienie u swojego dotychczasowego pracodawcy bez uprzedniego rozwiązania z nim stosunku pracy, co w konsekwencji uzasadniało - zdaniem Sądu pierwszej instancji - zawieszenie przez organ rentowy prawa do emerytury bez względu na wysokość uzyskiwanego przychodu, na podstawie art. 103 ust. 2 a ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z FUS.

W sytuacji, gdy ubezpieczony zakończył swoje zatrudnienie z dniem 30 czerwca 2015r. i przedłożył w organie rentowym stosowne świadectwo pracy w dniu 30 czerwca 2015r., organ rentowy prawidłowo wznowił wypłatę emerytury od dnia 1 lipca 2015r., czyli od momentu, kiedy ustała przyczyna zawieszenia świadczenia.

Sąd Okręgowy, w kontekście art. 103 a ustawy emerytalnej, wskazał, że skutki prawne wynikające z wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012r. (sygn. akt K 2/2012) nie znajdują zastosowania do sytuacji ubezpieczonego, który prawo do świadczenia nabył dopiero w dniu 31 października 2014r.

Sąd ten podkreślił, że warunek rozwiązania stosunku pracy, przewidziany w art. 103a ustawy emerytalnej znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury w dniu jego wejścia w życie i później, tj. po dniu 1 stycznia 2011r., jak też do osób, które nabyły prawo do emerytury w okresie obowiązywania art. 103 ust. 2 a ustawy emerytalnej. W stosunku do tej grupy ubezpieczonych, ustawodawca nie wprowadził „nowej” treści ryzyka emerytalnego, gdyż wymóg rozwiązania stosunku pracy jest dla nich dotychczasowym ryzykiem, obowiązującym w momencie podejmowania decyzji o wystąpieniu o emeryturę.

Nadto Sąd Okręgowy uznał, że organ rentowy również w sposób prawidłowy przeliczył emeryturę ubezpieczonego, uwzględniając w wysokości emerytury składki na ubezpieczenie emerytalne za czerwiec 2015r. od dnia 1 sierpnia 2015r., w sytuacji, gdy ubezpieczony wniosek o takie przeliczenie zgłosił w dniu 26 sierpnia 2015r., a więc nie było podstaw do tego, by świadczenie przeliczyć od wcześniej daty.

Z tych względów, Sąd I instancji na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł, jak w sentencji.

Apelację od powyższego wyroku wniósł ubezpieczony.

Zaskarżając wyrok Sądu Okręgowego w całości, apelujący zarzucił mu naruszenie prawa procesowego, poprzez przyjęcie, iż „w Polsce obowiązuje dualizm prawny z którego wynika jak to pisze sąd: prawo do emerytury i prawo do wypłaty tych świadczeń, nie odniesienie się do zarzutów powoda zawartych na rozprawie a mianowicie, że od momentu przyznania emerytury jest ona wliczana do budżetu ZUS-u”.

Wskazując na powyższe zarzuty, apelujący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz zasądzenie kosztów postępowania za obie instancje.

W uzasadnieniu wskazał, że Sąd Okręgowy potraktował sprawę, jako sprawę o prawo do emerytury, podczas, gdy ubezpieczony żądał nadpłacenia zaległej mu emerytury za okres od momentu jej przyznania do dnia wypłaty, tj. od 31 października 2014r. do 30 czerwca 2015r.

Nadto apelujący podniósł, że Sąd pierwszej instancji nie odniósł się do podniesionego zarzutu odnośnie wliczenia emerytury ubezpieczonego za okres jej zawieszenia do rejestru wypłat - budżetu ZUS.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył, co następuje:

Przyjmując ustalenia poczynione przez Sąd pierwszej instancji, jako własne, uznał, że apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Najwyższy wielokrotnie podkreślał, że przepisy regulujące system zabezpieczenia społecznego ze względu na swoją istotę i konstrukcję podlegają wykładni ścisłej.

Nie powinno się więc stosować do nich wykładni celowościowej, funkcjonalnej lub aksjologicznej w opozycji do wykładni językowej, jeżeli ta ostatnia prowadzi do jednoznacznych rezultatów interpretacyjnych, a zatem, nie można ich poddawać ani wykładni rozszerzającej, ani zwężającej, modyfikującej wyczerpująco i kazuistycznie określone przez ustawodawcę uprawnienia do świadczeń (por. np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia: 16 sierpnia 2005r., I UK 378/04, OSNP 2006 nr 13-14, poz. 218; 23 października 2006r., I UK 128/06, OSNP 2007 nr 23-24, poz. 359; 29 stycznia 2008r., I UK 239/07, OSNP 2009 nr 7-8, poz. 103; 4 marca 2008r., II UK 129/07, OSNP 2009 nr 11-12, poz. 155; 19 maja 2009r., III UK 6/09, LEX nr 509028).

Zgodnie zaś z art. 103 ust. 1 i 2 cyt. ustawy o emeryturach i rentach z FUS. prawo do emerytur i rent ulega zawieszeniu lub świadczenia te ulegają zmniejszeniu na zasadach określonych w art. 103 a - 106, przy czym, przepisu ust. 1 nie stosuje się do emerytów, którzy osiągnęli wiek emerytalny, o którym mowa w art. 24 ust. 1 a i 1 b oraz w art. 27 ust. 2 i 3 z zastrzeżeniem art. 103 a.

Zatem, na podstawie art. 103 a cyt. ustawy, prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego.

Wykładnia językowa (gramatyczna) powołanego przepisu wskazuje jednoznacznie, iż skutek zawieszający prawo do emerytury (polegający na wstrzymaniu wypłaty świadczenia) powstaje zawsze w sytuacji kontynuowania przez ubezpieczonego zatrudnienia bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego, bez względu na to, czy decyzja ta została wydana niezwłocznie po zgłoszeniu wniosku o prawo do emerytury, czy też w wykonaniu wyroku sądu.

Przepis ten ma zastosowanie do wnioskodawcy, skoro w dacie nabycia prawa do emerytury kontynuował zatrudnienie u tego samego pracodawcy bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury i po jego nabyciu. Nie ulega wątpliwości, że przepis art. 103 a był uznany za niezgodny z Konstytucją, ale tylko częściowo, bowiem wyłączył jego zastosowanie do emerytów, którzy nabyli prawo do emerytury od dnia 8 stycznia 2009r. do 31 grudnia 2010r. (por. wyrok Trybunału konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012r., II 2/2012).

Z kolei, z utrwalonego w tym względzie orzecznictwa wynika, że przepis art. 103 a cyt. ustawy znajduje zastosowanie między innymi do osób, które nabyły prawo do emerytury po dniu 1 stycznia 2011r. po raz pierwszy. Otóż bowiem, w wyroku z dnia 12 marca 2014r. (II UK 358/13, LEX 144458) Sąd Najwyższy trafnie stwierdził, że wątpliwość co do konstytucyjności zastosowania art. 103 a cyt. ustawy dotyczyła tych i tylko tych osób, które skutecznie nabyły i zrealizowały prawo do emerytury wówczas, gdy treścią ryzyka emerytalnego było wyłącznie osiągnięcie wieku emerytalnego i stażu ubezpieczonego, a realizacja świadczenia następowała niezależnie od dalszego zatrudnienia, a więc tylko tych osób, które nabyły prawo do emerytury w okresie od dnia 8 stycznia 2008r. do dnia 31 grudnia 2010r. Oznacza to, iż zastosowanie art. 103 a cyt. ustawy wobec wszystkich pozostałych pracowników emerytów, a więc tych, którzy uzyskiwali prawo do emerytury po dniu 1 stycznia 2011r., nie narusza wzorców konstytucyjnych przez Trybunał Konstytucyjny.

Sąd Apelacyjny podziela stanowisko Sądu Najwyższego i stwierdza, że w dniu 31 października 2014r. wnioskodawca był zatrudniony w Zakładzie (...) w G.. Zatrudnienie jego trwało nieprzerwanie od 20 stycznia 2009r. do dnia 30 czerwca 2015r. (k. 48 akt rentowych).

W tej sytuacji do wnioskodawcy ma zastosowanie norma art. 103 a ustawy wyżej cytowanej. Okoliczność, że postępowanie prawo do emerytury określonej w art. 184 cyt. ustawy zostało zakończone wyrokiem Sądu Okręgowego w Gliwicach Ośrodka Zamiejscowego w Rybniku z dnia 15 kwietnia 2015r. (IX U 120/15), w którym przyznane zostało wnioskodawcy prawo do emerytury, nie może usprawiedliwiać żądania wnioskodawcy, co do wypłaty emerytury od dnia 31 października 2014r., czyli od dnia przyznania prawa do emerytury, bowiem już od dnia 1 stycznia 2011r. obowiązywał przepis art. 103 a. Konieczność zawieszenia wypłaty emerytury z powodu kontynuowania zatrudnienia istniała zatem przed datą nabycia prawa do emerytury przez wnioskodawcę i po jego nabyciu.

Tak więc, przepis art. 103 a cyt. ustawy ma zastosowanie do wszystkich emerytów, którzy nabyli prawo do emerytury od 1 stycznia 2011r. i przed dniem 8 stycznia 2009r. Prawo wynikające z art. 103 a powinno być też jednakowo stosowane do wszystkich emerytów, także tych, którzy nabyli prawo do emerytury decyzją organu rentowego w terminie 30 dni od daty złożenia wniosku, jak i tych, którzy nabyli prawo do emerytury wyrokiem sądu,

bez względu na to, w jakim czasie postępowanie sądowe zostało zakończone. Jeżeli wnioskodawca podjął decyzję o kontynuowaniu zatrudnienia w chwili złożenia wniosku

o emeryturę, to musiał się liczyć z faktem, że pomimo korzystnej decyzji o przyznaniu prawa do emerytury, do wypłaty emerytury dojść nie może z powodu kontynuowania zatrudnienia. W sytuacji, gdyby wnioskodawca rozwiązał stosunek pracy, to niewątpliwie uzyskałby prawo do wypłaty emerytury od wcześniejszej daty. Nie ma jednak podstawy do ustalenia prawa

do wypłaty emerytury w sytuacji kontynuowania zatrudnienia za okres, kiedy toczyło się postępowanie w sądzie, bo wówczas stawałoby to wnioskodawcę w korzystniejszej sytuacji od innych emerytów, a prawo nie może godzić w konstytucyjną zasadę równości wobec prawa (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 29 września 2015r., III AUa 659/15, LEX nr 1916679 oraz wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 16 września 2015r., III AUa 457/15, LEX nr 1820492).

W sytuacji ubezpieczonego, przyznanie świadczenia w postaci realizacji wypłaty emerytury, mimo nabycia do niej prawa, ograniczał obowiązujący art. 103 a ustawy emerytalnej, czyli pozostawanie przez ubezpieczonego w stosunku pracy.

Odnosząc się zaś do zarzutów apelacji, podnieść wypada, że zawieszenie prawa do świadczenia polega na wstrzymaniu jego wypłaty (tak: Krystyna Kwapisz, Ustawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Komentarz, LexisNexis, 2013r.). Inaczej mówiąc, jak długo ubezpieczony jest czynny zawodowo, tak długo

nie zachodzi zdarzenie (ryzyko) ubezpieczeniowe, uzasadniające obowiązek udzielania świadczeń. Obowiązująca od 1 stycznia 2011r. treść ryzyka emerytalnego - zgodnie z normą art. 103 a cyt. ustawy - oznacza, że mimo osiągnięcia wieku emerytalnego z art. 184

cyt. ustawy, do czasu rozwiązania stosunku pracy, nie będzie mogła być zrealizowana wypłata świadczenia (tak: Karina Jankowska, Inetta Jedrasik-Jankowska, Prawo do emerytury. Komentarz do ustaw z orzecnictwem, LexisNexis, 2011r.).

Konkludując, Sąd drugiej instancji uznał apelację za bezzasadną i na mocy art. 385 k.p.c. orzekł o jej oddaleniu.

/-/SSA J.Pietrzak /-/SSA M.Procek /-/SSO del. A.Petri

Sędzia Przewodniczący Sędzia

JR